

beatrice papeians de morchoven

standaard galerij oostende

kapellestraat 103

17 januari - 10 februari 1976

Beatrice Papeians de Morchoven

Biografie

Geboren te Kortrijk

Studies grafiek,
 Hoger Instituut St.-Lukas, Gent

1966 diploma klas Raf Coorevits

1967 Lerares plastische kunsten
 St.-Lukasinstituut, Gent

1968 Co-laureate prijs Campo

1969 GB-prijs

Prijs van de stad Epinay
 Prijs voor schilderkunst G.E. Lebon
 Prix des 3 A.P.
 te Pont-Saint-Maxence

1970 Finaliste Gaverprijs
 Prix Saurin te Lognv

Vermeldingen bij de prijs van Ronse,
 de prijs van New York te Nice, de
 prijs van Aarschot, geselecteerd voor
 de prijs René Némery, de Schelde-
 loodsensprijs, de prix Emile Bernard
 en de prix Septentrion

Atelier: Lousbergkaai 37 c, Gent

In haar kindertijd was tekenen haar geliefkoosde manuele bezigheid, haar ouders begrepen en steunden haar steeds, al was er in het gezin geen speciale artistieke belangstelling. In St.-Lukas te Gent, waar ze terecht kwam en waar zij nu lerares is, studeerde ze grafiek, - wat haar nog niet spijt - al ging haar hart toen reeds naar schilderen uit. Deze drang volgde ze dan ook na haar studies onmiddellijk in. Ze had een voorliefde voor portretten, al schilderde ze ook andere onderwerpen, enigszins traditioneel, vaak hevig van kleur en met sterke omlijnningen, wat expressionistisch van faktuur.

Praktisch zonder overgang liet ze echter algauw doek en olieverf in de steek, toen ze in pastel de materie ontdekte die haar de rijkste persoonlijke uitdrukkingmogelijkheden bood. Dat beantwoordde trouwens ook aan het uiterste raffinement dat haar in de vingers zit.

Beatrice Papeians de Morchoven is een intrigerende persoonlijkheid. Wie haar leert kennen gaat al spoedig een eigenaardige hartstocht in haar ontdekken, een hartstocht die als het ware uit zichzelf beheerst is. Men zou aan sublimering kunnen gaan denken, maar het is meer een eterisering, die voorzeker haar visie soms tot het bijna ondraaglijke verwijdt, zonder dat daardoor haar evenwicht verstoord wordt. Er zit iets Oosters in.

Zij is in haar kunst volledig vrouw, echter niet zonder mannelijke accenten, die zich vooral in haar doorgedreven abstrakt werk openbaren. Zoals b.v. de Beatrice van Dante een beeld is van zijn onderbewuste vrouwelijke tendenzen, leven in het onderbewuste van de vrouw mannelijke tendenzen. Laten we Jung gelijk geven.

Het onderbewuste vervult in het werk van Beatrice Papeians de Morchoven klaarblijkelijk een belangrijke rol, maar het blijft bij zijn rol en usurpeert niet het gebied van het heldere bewustzijn, dat tenslotte toch een waarachtig kunstwerk zijn unieke gestalte geeft, wat men er ook van zegge. We zouden het ook eenvoudig inspiratie en (soms harde) arbeid kunnen noemen.

...

Beatrice Papeians de Morchoven begint soms te schilderen uit louter kleurgenot en dus zonder te weten waarheen. Maar dan ontstaan daarbij uit een vage chaos bepaalde vormen, die haar gaan leiden en waaraan ze dan accenten en diepten verleent. Dat is dan weer een ander genot, verbonden aan wat tegelijk zelfontdekking is. Dergelijk proces schept altijd nieuwe mogelijkheden.

...

In de grond zit er meer geest dan een beeld in dit werk, de geest «die waait waar hij wil». Haar landschappen hebben dan ook meestal iets wazigs, dat de gewekte droom niet hindert. Ze zijn daarenboven rijk aan de meest verfijnde kleurschakeringen. De mens die het werk bekijkt is er de enige aanwezige in, een zeer fijnzinnige evokatie van de meest nobele eenzaamheid. «Le luxe suprême, c'est la solitude», schreef Georges Duhamel, - en een kunstenaar die tot dergelijke komunikatie in staat is, moet een diep evokatief vermogen bezitten. Nergens voel ik enige anekdotiek in de meer figuratieve werken. Deze kunstenaar wekt visies op.

Iemand heeft beweerd, dat men in haar «abstrakt» werk figuren kan zien opduiken «zoals men ze vaak in marmertekeningen meent te zien». Ik begrijp de bedoeling wel, maar het beeld lijkt me te «versteend», te «koud». Ik denk meer aan beweeglijke wolkenvormen, wellicht omdat mij ineens het nostalgieke gedicht van Martinus Nijhoff te binnen schoot, «De wolken», waarin het kind landen, dieren en mensen herkent.

...

Slotom: Beatrice Papeians de Morchoven beheerst volkomen alle mogelijkheden van de pastelmaterie. Een pasteltkening verbeeldt men zich gewoonlijk met lichte tonen en weggewiste lijnen. Beatrice Papeians heeft de materie alle kansen gegeven, haar zelfs gedwongen tot de uiterste expressiviteiten.

Voor haar «abstrakte» werken vertonen niet alleen een afgetekende, soms wel tedere belijning, maar ook vollere, sterkere, diepe kleuren, met zelfs donkere, sombere elementen. Maar nooit worden haar tinten hard of koud. En daarbij weet zij ook dan haar «palet» lichtgevoelig te maken, als was het licht uit haar

De Papeians, de Trollopes

vingers gevloeid. Meer dan vroeger houdt ze trouwens haar kleuren doorschijnend, hoe donker ook, vooral de ondergrond. Zij wil immers ook de materie van papier of karton, vooral de korrel daarvan, mee laten spreken.

Jan Vercammen

In de kunst is er sprake van abstraheren, wanneer de kunstenaar de zuivere uitbeelding, de natuurgetrouwe weergave verlaat, en kleur en vorm anders gaat voorstellen, vervormt, een andere visie aan de kijker opdringt dan de algemeen waarneembare en door iedereen herkenbare werkelijkheid.

Het werk van Beatrice Papeians de Morchoven heeft met die werkelijkheid niets gemeen. Het staat volkomen los van alles, als een uitdaging, als een schild van onafhankelijkheid. De kunst van Papeians de Morchoven is getuige van een niet bestaande, niet te definiëren en daarom moeilijk te omschrijven wereld, waarin de fantasie en de verbeelding heersen, een wereld die kleur is, warmte en beweging, soms ook lawaai, soms stilte en kilte, als bevroren schaduwen.

Het zijn schaduwen: turbulente komposities, de felle strijd van de kleuren tegen mekaar waardoor de spanning ontstaat, de koorts van schilderij of pastel. Schaduwen van de geest, van de hartstocht, van het onderbewuste. De hartstocht die leven is, vertolkt het leven. Niet door het weergeven van een tastbaar iets, maar door de kleur, de compositie, de spanning.

Papeians betoogt niet, valt niet aan of treedt niet bij, zij sublimeert alleen haar visioenen, visioenen, die gewoon «zijn», bestaan, zonder bekommernis, zonder opzet.

Die manier van schilderen, die heftigheid, verwacht men niet direkt bij een vrouw, maar zij houdt van werk met een mannelijke kracht. Van Permeke omwille van het stoere, het oerkrachtige, van de Duitse fauvisten en expressionisten, voor de kracht die in hun kleuren schuilt.

Al vlug liet zij het figurative los en wilde ze van geen enkele binding meer weten. De kleur kreeg een overwicht, werd autonoom, het «wat» werd ondergeschikt, het «hoe» kreeg de bovenhand.

Papeians gebruikt de kleur als een teken, als een taal. Men spreekt van een plastische taal, en inderdaad: wat het woord is voor de dichter of schrijver, wat de akkoorden zijn voor een komponist, dat is het materiaal als medium voor de beeldhouwer of schilder. Papeians schrijft als het ware met kleuren en in die - door iedereen verstaanbare want universele taal - heeft zij ons veel te vertellen.

Niet dat hier sprake is van een kunst die «literair» zou zijn in de eerder pejoratieve betekenis waarin dit vaak gebruikt wordt. Integendeel! Juist door zijn ongebondenheid en het niet verwijzen naar herkenbare dingen of bestaande toestanden, is deze kunst zo zuiver.

Het werk van Papeians is een ode aan de vitaliteit, aan het levendige, aan het leven. Haar kleurenspeel is geen oogverblindend en leidt niet tot een «musique barbare», omdat de kleuren niet zo maar wild zijn, doch verinnerlijkt, gepuurd, vermenschlijkt. Het is juist in de vrijheid dat men zich moet weten te beperken, dat men er moet voor oppassen niet aan de vrijheid ten onder te gaan. Zoals Cocteau het zei: weten hoe ver men te ver mag gaan.

Sommigen zullen aan deze werken een bepaalde interpretatie willen geven, zullen figuren zien opduiken zoals men ze vaak in marmertekeningen meent te zien, maar dat is louter toeval en het is de verbeeldingskracht van de toeschouwer die hem dingen doet zien waar de kunstenaar niet het minste weet van heeft.

De kijker zal ook merken dat hij een werk na verloop van tijd weer anders gaat zien, dat het een ander onderdeel prijs geeft dat men tevoren niet ontdekt had, dat een nieuw aspekt tot uiting komt, en dat er vele manieren bestaan om een schilderij te bekijken. Telkens hangt het af van de ruimte, de belichting, de gemoedstoestand waarmee men het benadert. Beatrice Papeians laat het aan ons over de lijnen te volgen en de kleuren te strelen, het licht te

Individuele tentoonstellingen

- 1969 Oostende, Galerij Ensor
Antwerpen, Galerij Campo
Lissewege, Galerij Romboudt
Parijs, Galerie Ror Volmar
- 1970 Kortrijk, Studio Intercom
Gaasbeek, Staatsdomein
Bachte-Maria-Leerne, Molenhuis
Nieuwpoort, Stadshalle
Oostende, Generale Galerij
Sluis, Stadskelder
Knokke, Kelderteater «De Cobbe»
Ronse, Stadhuis
Antwerpen, BP-buiding
- 1971 Antwerpen,
Kunstgalerij Alexander
- 1972 Roeselare, Galerij Tempo
Lokeren, Huize Geertrui
Gent, Galerij Kaleidoskoop
- 1973 Antwerpen,
Kunstgalerij De Bleser
Brugge, Flat 5
- 1975 Gent, Eigen atelier
Brugge,
Kunstgalerij Boudewijnpark
- 1976 Oostende, Standaardgalerij

laten spelen en de kracht van de kompositie - getemperd door de kleur of erdoor geaccentueerd - op ons te laten inwerken.

Het werk van Beatrice Papeians de Morchoven vertoont aanvankelijk een ongeremde spontaneïteit, waardoor een felle gevoelsontlading ontstond.

Geleidelijk kwam er meer beheersing, discipline; van warme bruin-rode en groene tinten gaat ze over wit-blauw en werken waarin geel, rood en blauw tegen mekaar opspringen en door de ruimte buitelen, tot de laatste doeken met paarse dominanten. Men kan niet voorspellen wat de volgende etappe zal zijn in haar oeuvre, of zij opnieuw zal overschakelen naar meer kleuren - zoals in de pastels - of in de richting van het monochrome evolueert. Ook voor haarzelf is dit een proces: een rijningsproces.

Hoewel haar werk niet getuigt voor een of andere opvatting en gewoon probeert te «zijn», zodat men niet naar betekenis of bedoelingen moet vragen of zoeken, toch heeft Beatrice Papeians de Morchoven haar filosofie. Het is een filosofie van de blijheid, de ongekomplieerde vreugde. Tussen kunst en leven is bij deze kunstenaressen geen tegenspraak.

Guy van Hoof

Door haar familiebanden behoort deze nog jonge maar reeds leidinggevende kunstenaressen tot de Gentse, Brugse en Kortrijkse kringen. Opgeleid door Raf Coorevits aan het Hoger St.-Lukasinstituut te Gent, geeft zij er zelf sedert 1967 lessen in de plastische kunsten.

Zij beoefent de pasteltechniek met een ongewone kunstigheid. Het pastel is bij uitstek het uitdrukkingmiddel van teergevoelige schilders.

De pastels die Beatrice Papeians nu exposeert tonen haar evolutie naar de technische perfectie.

De inhoud is abstrakt. Zij heet haar bladen komposities.

Een intens inwendig leven straalt ongetwijfeld uit deze bladen. Meditatie? Ontmoeting? Versperring? Een diepe fijngevoeligheid in strijd met vurige passies, een Vlaams temperament maar ingetoomd door een hoofse opvoeding, een grote kracht die welgemanierd tot uiting komt. Een eigen boodschap zeker, in het spel van lijn en kleur: een nerveuze tekening in smaakvol als door vingerstreelingen genuanceerde tonen, die de drift vergeestelijken.

Dr. A. Janssens de Bisthoven

Beatrice Papeians de Morchoven weet haar gevoelsimpulsen wel op een verfijnde wijze vast te leggen. Waar de structuur van haar komposities afgestemd is op ritme en spontaneïteit, daar blijft toch een beheersing zorgen dat het geheel niet uit elkaar valt door te felle emoties. De schilderkunst van deze artieste bezit iets nobels en fris tegelijk.

Remi de Cnodder

Elke pasteltekening getuigt technisch en koloristisch van een vastberadenheid. De kleurharmonie is volmaakt en laat ons het artistiek talent van de kunstenaressen genotvol begrijpen.

Etienne de Compte

Zij weet met een lichte toets, een originele kompositie, een speelse omlijning met teder koloriet een schilderkunst te brengen, zo poëtisch geladen, zo rijk geïnspireerd, zo warm van toon, door de eenvoudige emotie.

Fred Germonprez